

08

Samfunnsforhold

Normer og verdier

1. VEILEDER TIL KURSHOLDER

a) Innledning og begrunnelse for valg av tema

Mange kommer fra samfunn med andre samfunnsstrukturer enn dem vi kjenner i Norge. Det er viktig for barna å bli gjort oppmerksom på at for å mestre hverdagen er det viktig å forstå og mestre de kulturelle kodene i Norge. Barn og ungdom skal få kjennskap til demokratiets viktighet i Norge.

En innfallsvinkel til å gjøre dette temaet relevant kan være å fokusere på at innvandreres deltakelse i det sivile samfunn er en forutsetning for at demokratiet skal fungere.

Like viktig som å lære å innordne seg norske forhold er det å gjøre de unge oppmerksom på at de ikke skal tolerere å bli utsatt for rasisme, diskriminering eller mobbing. Hvis de utsettes for slik uønsket atferd, må de lære at det finnes sanksjonsmuligheter, men at det ikke er akseptabelt at de «ordner» opp i slike forhold selv ved bruk av vold.

Det er også viktig å få fram holdningen i det norske samfunnet til at barn og unge skal tas med på råd i saker som angår dem, og at deres stemme blir hørt både i barnehage og skole.

b) Mål

Bidra til at barn og unge i asylmottak får innblikk i norske samfunnsforhold.

c) Barnekonvensjonen

Barnekonvensjonen art. 2, 15, 32, 37, 40.

I denne modulen skal vi særlig legge vekt på artikkel 15 om barnets rett til å bli medlem av en organisasjon eller forening.

d) Tema

- Normer og verdier i det norske samfunn (dugnad, tidsbruk, punktlighet, hilse- og væremåter)
- Demokrati og liberalisme

- Rasisme, diskriminering og mobbing
- Lovbrudd, vold, hæverk
- Menneskehandel
- Livssyn og toleranse (høytider)
- Møte med det offentlige Norge (roller, likhetsprinsippet)
- Arbeidsforhold (rettigheter, skatt, svart arbeid, barnearbeid)

2. GJENNOMFØRING

Tidsbruk og innhold

Modulen foreslås gjennomført i en økt på tre timer eller to økter på to timer i tillegg til besøk på institusjoner i lokalmiljøet. (Det kan bli behov for to økter dersom dere velger å vise filmen "Velkommen til Norge").

- Ord for dagen
- Filmsnutt om Seidefa fra Montenegro sitt møte med det norske samfunn
- Forelesning med innlagte diskusjonsoppgaver
- Se filmen "Velkommen til Norge" (50 min), og arbeid med diskusjonsoppgaver som dere finner bakerst i dokumentet

3. FORSLAG TIL METODEBRUK

- Foredrag, dialog og diskusjon etter oppgaver i manus
- Bruk av dilemma som grunnlag for diskusjon i gruppe eller plenum (se vedlegg 10)
- La ungdommen intervju personer i lokalmiljøet (se under samarbeidspartnere, pkt. 4), og eventuelt ta digitale bilder som kan presenteres for de andre ungdommene på mottaket
- Bruk av drama som metode (vedlegg 9)

4. FORSALG TIL SAMARBEIDSPARTNERE

Det kan være en utfordring å informere om hvordan den norske offentligheten fungerer. Besøk på for eksempel politistasjon, rådhus og forskjellige religiøse bygninger kan være en god metode i dette arbeidet.

Samarbeid med skolen er særlig viktig i denne modulen. Det er nyttig for mottakene å vite hva det undervises om i samfunnsfag på skolen for de aktuelle aldergruppene?

5. AKTUELLE EKSKURSJONER

- Offentlige institusjoner i lokalsamfunnet; se pkt. 4 samarbeidspartnere

6. HENVISNING TIL SUPPLERENDE MATERIELL

- Dokumentarfilmen "Velkommen til Norge". Filmen handler om familien Okoko som kommer som flyktninger fra Kongo til Norge. Familien er lykkelig over å ha fått kommet til et nytt land, men opplever store utfordringer i det å bli integrert i et lokalsamfunn. Filmen kan bestilles hos Norsk Filminstitutt, www.nfl.no.
- En plakat med kortversjon av FNs konvensjon om barnets rettigheter er utgitt av Barne- og familiedepartementet (nå Barne- og likestillingsdepartementet) på norsk, engelsk, spansk, arabisk, serbokroatisk, urdu og vietnamesisk. Hvis du vil ha et eksemplar kan du ta kontakt med Barne- og

likestillingsdepartementet.

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/bld.html>

7. NETTADRESSER OG LITTERATURHENVISNINGER FOR VOKSNE

- <http://www.menneskerettighetsakademiet.no>
- Demokratikurs. **Kontaktutvalget mellom innvandrerbefolkningen og myndighetene**
- **St.meld.nr.19. En forvaltning for demokrati og fellesskap**
- Mobbing kan stoppes! Håndbok for skolen./ Hilde Høiby, Hilde Strømsnes (oversetter), Fagbokforlaget, 2002
- Læreplanen for samfunnsfag www.utdanningsdirektoratet.no

Manus for "Samfunnsforhold og verdier"

ORD FOR DAGEN

Det er vanskelig å finne ut av hva som er viktig, og hva som ikke er viktig, når du har kommet til et nytt land. Vi kan gi deg noen råd om hvor du skal begynne, og kanskje har du allerede begynt. Du er gjerne blitt forskrekket over at alt er så dyrt i Norge. Særlig når det gjelder mat. Skal familien holde sitt eget matbudsjett, vet du allerede hvor mye mer ris, melk, grønnsaker, kjøtt, egg, og andre viktige matvarer koster enn det du var vant til. Sammenlignet med priser i ditt eget land er antagelig også klær veldig dyre. Altså, det er dyrt i

Norge, og hvorfor det slik? Er det fordi vi nordmenn bare er ute etter penger?

Det er to viktige forklaringer på hvorfor alt koster mye i Norge. For det første fordi arbeidsfolk er dyre. Vi ønsker at de skal ha god lønn for arbeidet, og da må varene koste mer enn om lønnen var lavere.

Den andre grunnen til at ting er dyrere i Norge, er at staten trenger mye penger fordi mange tjenester er billige eller gratis. Staten får penger på to måter. For det første direkte gjennom at alle betaler en prosentandel av lønnen sin. For det andre ved at litt av prisen vi betaler for varer og tjenester, går til statskassen. Av disse pengene betaler staten blant annet for skoler, sykehus, legehjelp, medisiner, høgskoler og universiteter. Noen mener at staten ikke burde gi folk så mye gratis, for da kunne folk få lavere skatt.

Hva tenker du om dette?

Norge bruker mange penger på hjelp til fattige land, og vi har alltid gitt mye til FN. Det er noen i Norge som mener at vi skulle bruke mer penger på oss selv, men det er ikke så mange. De viktige tingene er vi stort sett enige om. Her velger vi å kalle dette for Norges fellesverdier, og vi starter med å snakke om de viktigste fellesverdiene.

Til kursholder:

DVD nr. 2. Her kan dere vise filmsnutt nr. seks, der Sejdefa Kurgas i tre korte sekvenser forteller om hvordan hun skiftet fra å være offer som gråt med de andre på soverommet til hun ble aktiv deltager i den norske debatten. I svært ung alder ble hun politisk aktiv sammen med de andre i mottaket, og de dannet aksjonsgruppen SE OSS - HØR OSS (SOHO).

Til refleksjon /diskusjon i gruppen:

Sejdefa sier noe viktig om å få selvtilitt og oppleve at hun var like mye verd som andre unge i Norge. Hva var det som skjedde med henne og de andre hun var sammen med? Hva tenker hun nå om det demokratiske Norge som gjorde det mulig å få presse, media og sentrale politikere i tale?

Tilslutt sier hun noe om at hun opplevde noe som var minst like viktig som opphold. Hva sier hun egentlig?

PP 1 Barnekonvensjonen artikkel 15 – Rett til å bli medlem av en organisasjon eller forening

Artikkel 15 handler om noe som vi i vårt land ser på som veldig viktig. I denne artikkelen står det at du som barn og ungdom har organisasjonsfrihet, og har rett til å delta i fredelige forsamlinger. Dette er veldig viktig for at du skal velge fritt og trene deg til å delta som voksen i et demokratisk samfunn. Du har rett til å bli medlem, eller å delta i alt fra idrettsforeninger til politiske ungdomspartier eller spesielle grupper som for eksempel Natur og Ungdom.

NOEN VIKTIGE FELLESVERDIER

PP 2 Demokrati

Når vi skal snakke om det norske samfunnet og verdier, det vil si forhold som betyr svært mye for oss, er nok **demokratiet** vår største og viktigste verdi. Det handler om at vi mener at demokratiet er den beste måten vi kan styre et land på. I et demokrati kan alle delta og få si sin mening, for eksempel om hvem som skal få styre landet. Alle norske statsborgere over 18 år kan stemme over hvem som skal styre i by og land.

Vi i Norge synes demokratiet er så viktig at barna læres opp til å bruke det fra de er ganske små. Både i barnehage og skole blir barna tatt med på råd, og i noen saker får de også være med og bestemme.

I mottakene vil dere oppleve demokratiet gjennom at det er etablert samarbeidsråd eller beboerråd. I disse foraene vil beboerne kunne fremme sine meninger til ledelsen i mottaket, og gjennom dette kunne påvirke driften av virksomheten.

PP 3 Demokrati i barnehagen

De minste skal trene på demokrati. Det vil si at de skal trene på å si sin mening. Og så må de lære at flertallet bestemmer mest. Hvis førskolelæreren sier til femåringene i barnehagen at i dag kan dere velge om vi skal gå på jernbanestasjonen og se på togene, eller besøke den nye brannstasjonen, får alle si sin mening. I en barnehage ville 12 av barna på brannstasjonen og 8 på jernbanen. Da dro de til brannstasjonen. I en annen barnehage fikk de et ekstra problem. Alle guttene ville på brannstasjonen, mens alle jentene ville på jernbanen. Det var 13 gutter og 10 jenter. Det

ble mye diskusjon fordi jentene mente det var rettferdig at de dro til hvert sitt sted. Har du en demokratisk løsning på dette? Poenget med det vi nå forteller, er at demokrati er en så stor verdi i det norske samfunnet at vi ønsker at barna skal lære å praktisere det fra de er små.

I skolen fortsetter demokratiarbeidet. Allerede i barneskolen er det opprettet et elevråd. Alle klassene velger én til to elever som de vil skal tale deres sak, og elevrådet diskuterer saker som enten elevene selv eller rektor ønsker å høre elevenes meninger om.

PP 4 Det motsatte av demokrati er diktatur

Mange blant dere som søker beskyttelse (asyl) i Norge, har flyktet fra samfunn som er det motsatte av demokratiske. De er diktaturer. Det vil si at enkeltpersoner sammen med en liten maktgruppe og militæret har styrt landet. Da får ikke folket være med og si sin mening. Som dere vet, ble begynnelsen av 2011 starten på opprøret mot diktaturene i Nord-Afrika. Flere av diktatorene måtte forlate landet sitt fordi hundretusener demonstrerte hver dag og ville ha demokrati. De ville at folket skulle stemme over hvem som skulle lede dem.

Den som leder et diktatur, kalles diktator. Gang på gang har vi sett at han og hans nærmeste medarbeidere har tatt rikdommer til seg selv, og latt folket i landet leve i fattigdom. Da diktatoren i Tunis flyktet med sin familie fordi folket tok makten, stjal han ett tusen fem hundre kilo med gull med seg på reisen! I diktatur er det ikke ytringsfrihet slik som i et demokrati. I stedet blir mange satt i fengsel for sine meninger, og andre grupper blir forfulgt. De som klarer å flykte, søker asyl i demokratiske land, som for eksempel Norge.

PP 5 Demokratiet må bygge på lover og styres av partier

Demokrati betyr at folket må styre, og at folket må lage lovene. Et demokrati må bygge på lover, og lovene må være like for alle. Men hvordan kan man la et land bli styrt av folket, av meg og alle andre norske, og av deg hvis du blir en del av det norske samfunnet? Statsministeren og stortinget, som bestemmer lovene og bevilger pengene fra statskassen, kan ikke ringe og spørre meg og alle andre i landet hver gang. Det går ikke.

Derfor er demokratiet ordnet slik at vi kan stemme på frie partier. Hvis vi ikke er fornøyde med partiene som allerede finnes i Norge, finnes det lover for hvordan man kan lage et nytt parti. For det første må man få med seg flere som mener det samme, og så må man lage et program slik at alle som skal velge, får vite hva partiet mener om viktige saker.

Vi må velge hvem vi skal stemme på

Hvert fjerde år blir det valgt medlemmer fra de forskjellige partiene til stortinget, og de som vinner valget, får statsministeren, som danner en regjering. Derfor må vi høre nøye etter hva partiene mener når det er valg, slik at vi kan finne det partiet vi vil stemme på. Vi sier at partiene kommer med valgløfter og lover oss hva de skal gjøre hvis vi stemmer på dem, og hvis de får makten. Før valgene er det masse debatter, og alle partier kommer med sin politikk. Du kan lese programmet de har bestemt, du kan høre og se på tv hvordan partiene kritiserer hverandre, og du kan lese i avisene fram til september det året det er valg.

Vi har også lokaldemokrati, som betyr at vi bestemmer hvem som skal styre Norges 430 kommuner. Det skjer også hvert fjerde år, men ikke det samme året som stortings- og regjeringsvalg. Da stemmer vi på det partiet som vi mener har de beste ideene til hvordan de vil styre i vår kommune.

Med et vanskelig fremmedord kaller vi dette for **representativt demokrati**. Det vil si at vi velger de som skal representere oss i styre og stell. Og så må vi følge med om de virkelig representerer oss, det vil si at de holder det de har lovet. Hvis ikke kan vi straffe dem med å stemme på andre ved neste valg.

Noen land har flere folkeavstemninger

Sånn er demokratiet i Norge. Det er ikke et direkte demokrati, fordi myndighetene ikke spør hver enkelt om de ulike spørsmålene. I noen andre land, for eksempel det lille landet Sveits, har de et mer direkte demokrati med folkeavstemninger. Det vil si at de har mange valg i løpet av året hvor hele folket kan si sin mening om et bestemt spørsmål. Mange ganger dreier det seg om å si ja eller nei. I Norge har vi få folkeavstemninger, og det er de politiske partiene på Stortinget som bestemmer om

det skal gjennomføres folkeavstemninger. Noen mener for eksempel at vi burde ha folkeavstemning om vi fortsatt skal ha kongedømme i Norge. De mener at det er udemokratisk at kongemakten arves i en bestemt familie, kongefamilien. Det vil si at kronprins Håkon og kronprinsesse Mette Marit blir konge og dronning etter kong Harald og dronning Sonja, og at prinsesse Ingrid blir dronning når hun arver tronen etter kronprins Håkon. De som mener dette, vil heller at vi skal velge president, slik som for eksempel i Frankrike, fordi det da blir demokratisk. Det vil si at det er folket som velger.

Hva tenker du om en slik folkeavstemning om ja eller nei til kongedømme?

PP 6 Velferdsstaten er en viktig fellesverdi

I Norge er det staten som skal sørge for at alle i landet skal få samme rett til helse- og velferdstjenester, uansett om de er fattige eller rike. Det vil si at staten tar ansvar for at alle som trenger det, får hjelp når de har problemer eller er syke. Alle skal ha en bolig, og staten tar et særlig ansvar for familier med barn. Barna skal få tilbud om barnehage, gratis skole og gratis helsehjelp på sykehus og i kommunen. Staten har også ansvar for å hjelpe med å skaffe arbeid til alle,

og gi penger til de som ikke får jobb, de som blir arbeidsledige. Staten må også gi penger til de som er syke og ikke klarer å gå på jobb. Noen blant de syke blir det vi kaller langtidsledige. De kan få penger alle år, og de pengene kaller vi trygd. Når norske borgere blir mellom 60 og 70 år gamle, kan de velge å bli pensjonister. Det vil si at de slutter i jobben og får penger hver måned fra staten. Da kommer et viktig spørsmål, du har kanskje allerede tenkt på det selv: **Hvorfor er ikke alle norske kjempefornøyde? Dere kan jo stoppe opp og diskutere før vi gir vårt svar.**

Velferdsstaten kan bli bedre!

Her er vårt svar: Velferdsstaten er ikke perfekt. Også i Norge er det store forskjeller mellom de veldig rike og vanlige folk, men forskjellene er mindre enn i mange andre land. Noen mennesker som av ulike grunner ikke kan arbeide, får penger av staten til å leve for, men dette er som regel mindre enn om de hadde arbeidet. Noen av disse har så lite penger at vi sier at de er fattige. Det diskuteres hvert år, men det er ikke noe politisk parti som har klart å avskaffe fattigdommen i Norge, selv om det er ganske få som har det veldig dårlig.

Da kommer ett spørsmål til: Hvem skal betale for velferdsstaten? Det vil si: Hvor får staten pengene sine fra til å betale sykehus, skoler, veier, politi, forsvar, velferd? Her er to viktige svar: Folk må betale skatt av det de tjener slik at statskassen, der vi har Norges penger, fylles opp hvert eneste år. Dessuten tjener Norge penger på å selge varer til andre. Mest av alt tjener vi på olje og gass som vi pumper opp fra havbunnen og selger til andre land. Vi har mange politiske partier i Norge. Selv om det er noen som mener at vi må betale mindre i skatt, vil alle partiene beholde velferdsstaten. Den er en av våre store fellesverdier.

PP 7 Om samarbeid og det å hjelpe hverandre

Ordet **dugnad** er vanskelig å oversette til andre språk fordi ordet ofte ikke finnes. Derfor må vi forklare det. Det er noe veldig norsk. Det handler om at en gruppe mennesker går sammen om å gjøre noe gratis, og ofte handler det om at vi hjelper hverandre med oppgaver som vi ellers måtte betalt arbeidsfolk for å gjøre. For eksempel kan foreldre gå sammen i dugnad for å sette opp lekeapparater og lage håndballbane på skolen til barna sine. Hvis det er fare for oversvømmelse et sted, kan det bli dugnad på å legge tusenvis av sandsekker slik at vannet ikke strømmer inn i boligene. I borettslagene, hvor det for eksempel bor fire–fem hundre mennesker, er det vanlig med både vår- og høstdugnad for å rydde, plante og gjøre det fint på fellesområdene. Da deltar alle som orker og har tid, for å gjøre noe sammen som alle kan ha glede av. Det er den norske dugnaden.

PP 8 Ut i naturen

Mange nordmenn går på tur. Det har du sikkert oppdaget allerede. I Norge har skolen og barnehagen oftere undervisning ute i naturen enn hva tilfellet er i mange andre land. Vi kan si at **naturen** er en spesiell verdi for de norske. Da Norge skulle lage en utstilling av det typiske norske sammen med alle verdens land i 2010, ble **kraft fra naturen** valgt som det tema som skulle fortelles til resten av verden. Det handlet om alt vi fikk fra naturen, ikke minst fisk og vannkraft. Men de ville også vise at vi får krefter fra naturen, og at mange nordmenn styrker seg selv gjennom å ferdes ute i naturen både sommer og vinter. Det ble vist bilder av svømming, båtliv, fjellturer og ikke minst av alle dagene de norske har ski på beina. Her kommer flere viktige ting de norske er opptatt av.

PP 9 Vær presis

Du må komme i tide. Det vil si at bussene, togene og flyene ikke venter på deg, de går slik det er bestemt. Hvis de selv ikke er forsinket, da. Har du time hos lege, tannlege, frisør og andre, kan det hende du må vente. Men kommer du for sent, må du regne med at noen har gått foran deg, og kommer du mye for sent, mister du timen. Da må du avtale ny tid, og komme presis neste gang. Det er også veldig viktig å være presis på skolen og til møter i mottaket.

PP 10 Vær høflig

Selv om norske lærer barna sine å være høflige, kan de norske være ganske uhøytidelige. De håndhilser ikke så mye som i andre kulturer, de kan løfte hånden og si: "Hei, der er du." De bruker ofte bare sitt eget fornavn. Selv når du ringer til en offentlig person, kan han si: "Hei, det er Ola her." Det sier de selv om de ikke vet om det er en kjent eller ukjent som ringer. Når noen går, så sier man ofte "ha det!", uten å ta personen i hånden. Hvis du ser statsministeren, for eksempel på flyplassen, kan du godt si "Hei Jens!", og han blir ikke fornærmet for det. Hvis han har tid, kan det godt hende at han kommer bort og snakker med deg. På norske skoler bruker elevene fornavnet på lærerne. Det er kanskje ikke så rart at vi bruker mye fornavn i Norge etter hvert, fordi kongen og dronningen har ingen etternavn. De er bare Harald og Sonja. Men skal du hilse på dem, må du ikke si: "Hei, Harald." Da skal du helst si: "Deres Majestet Kong Harald, det er en stor ære for meg å hilse på Dem."

PP 11 Norge er et kristent land med religionsfrihet

Norge kaller seg et kristent land, og vi har statskirke. Det vil si at staten betaler prester, biskoper og utgiftene for statskirken. Kirken har en stor rolle i høytidene våre, som jul og påske, og mange bruker kirken når de skal gifte seg, og når de skal begrave sine døde.

Det er religionsfrihet i Norge, og det betyr at det er lov å ha alle slags kirker og religiøse foreninger. Ingen kontrollerer hvem som går der, eller hva de gjør, dersom de følger norsk lov.

PP 12 Du må betale skatt av det du har tjent på arbeid

Andre ting som du skal være klar over, er at alle må betale skatt av pengene de tjener. Skatten betaler du til stat og kommune. Noen forsøker å jukse på skatten. Det kaller vi skattesnyteri og svart arbeid, og er alvorlig for hele samfunnet fordi det kan bli for lite penger til å dekke de fellesutgiftene vi har snakket om tidligere. Hvis det handler om store penger, kan man komme i fengsel for skattesnyteri. Det er lov for barn å gjøre nyttige ting og tjene penger på småoppgaver, men det er ikke lov for barn under 13 år å utføre arbeid.

PP 13 Norges lover er viktige

Vi har veldig mange lover i Norge. Derfor er den norske lovboken så tykk. Vi har lover som forbyr ting, og lover som bestemmer hva og hvordan vi skal gjøre ting. For eksempel er lover om kriminalitet og vold samlet i et stort kapittel som heter straffeloven, mens lover om bilkjøring og trafikk er samlet i vegtrafikkloven.

Straffeloven handler om alt som er forbudt

Vi kjenner ingen land som ikke har en straffelov. I straffeloven står det skrevet alt det som er forbudt, og så står det hvilken straff man kan regne med å få for lovbruddet. Straffen kan være tre ting: Du kan få bot, du kan bli fratatt et gode og du kan komme i fengsel. Som dere vet, er det forbudt å kjøre for fort, det heter å bryte fartsgrensen. Kjører du for fort, får du bot og må betale penger. Jo fortere du kjører, jo høyere blir boten, og det koster mye. Kjører du på rødt lys, må du betale 7000 kroner hvis politiet ser deg. Kjører du veldig fort, kan du miste førerkortet for ett år, og i tillegg må du betale en skikkelig bot. Blir det enda verre, og du har utsatt andre for stor fare, kan du havne i fengsel.

Utøvelse av vold er strengt forbudt

Alle former for vold er straffbare. Som du vet, er det forbudt for lærere å slå skolebarna. Hvis de gjør det, får de bot, og de kan miste jobben. Er det snakk om alvorlig vold som har ført til fysiske skader, kommer læreren i fengsel. De som har laget straffeloven, sier at vi ikke straffer for å hevne, men vi straffer for å skremme. Det vil si at de håper at de som kunne tenke seg å slå barn, lar det være, fordi straffen er så streng og

ubehagelig. Og det er ingen lærere som synes at fengselsstraff, og det å miste jobben, er en liten straff. En annen ting er at det ikke bare er vold mot mennesker som straffes av loven, også dyremishandling er forbudt. Det samme gjelder vold mot andres eiendom, det vi kaller hærverk. Hvis en gruppe ungdommer som blir nektet adgang til et utested, fordi de er for fulle, går inn og knuser alle møblene, må de betale skikkelig erstatning og, de risikerer å komme i fengsel.

PP 14 Dette er også forbudt

Vi har ytringsfrihet i Norge, men det er likevel ikke alt vi har lov til å si og skrive. Straffeloven har paragrafer som forbyr rasistiske uttrykk og diskriminering på grunn av hudfarge, seksualitet eller andre lignende forhold. Mobbing er også forbudt etter straffeloven. Det er strenge straffer for å utøve direkte fysisk vold som slag, spark, og angrep med ulike våpengjenstander som stokk, balltre, kniv og pistol. Jo mer alvorlig angrepet er, desto strengere fengselsstraff får utøveren.

PP 15 Hva synes nordmennene om seg selv?

Ordet patriot er navnet på en person som synes godt om seg selv, sine landsmenn og sitt land. Det regner vi som positivt, fordi patrioter vil at andre fra andre land skal synes godt om dem og deres. Men det går en grense for hvor patriotiske vi kan bli. Går vi over den grensen og synes vi er bedre enn andre, kan vi bli selvgode og kanskje farlige nasjonalister, og da er ikke veien lang til at personen får rasistiske holdninger.

Du har sikkert oppdaget at de norske er veldig stolte over at vi er så gode i skiidrett. En gang for mange år siden sa statsministeren vår: "Det er typisk norsk å være god." Da hadde vi vunnet flest gullmedaljer på ski, sammenlignet med alle de andre landene.

En professor ved Universitetet i Trondheim som drev med forskning om det å være patriot, skrev da i avisene at mange nordmenn hadde gått for langt. De var blitt så selvgode at de så ned på andre. Det var viktig at han skrev det. Og Kong Harald var også veldig klok. Som konge i Norge var han stolt over alle gullmedaljene nordmennene fikk. Men vi måtte huske på at det bare var en lek, og vi måtte ikke tenke at bare den som vant, var verd noe. Kongen sa at alle som gjorde så godt de kunne,

var vinnere, og at alle var like mye verd uansett hvor de kom på resultatlisten. I et godt samfunn har vi bruk for alle mennesker, ikke bare de som får gullmedalje. Alle er like mye verd, sa kongen. Kongen mener det. Hvert år på nyttårsaften holder kong Harald tale på tv. I nyttårstalen i 2010 sa kongen at vi blir større og bedre mennesker hvis vi bryr oss om andre, og at Norge blir et større og bedre land dersom vi har plass til mangfold. Med det mente han at det må være plass til mange forskjellige mennesker med ulik tro, hudfarge og nasjonalitet.

PP 16 Norge er et debattland!

I Norge kan vi lage store debatter av alt mulig. Det kommer du til å legge merke til når du begynner å lese norske aviser. Alle aviser har egne debattsider, og alle tv-kanaler sender debattprogrammer. Rundt om i landet er det stadig debattmøter hvor folk kan si sin mening og diskutere med andre, særlig om politikk og hva de forskjellige partiene mener. Politikerne debatterer hele tiden så folk kan lese, høre på radioen og se på tv. En stor debatt som går hele året, handler om flyktningpolitikken. Da virker det nesten som om det er to lag som kjemper for meningene sine. På den ene siden finner vi de som synes vi er for strenge og at vi bør ta imot mange. På den andre siden finner vi de som mener vi er for snille og at vi må sende ut mange flere.

”Velkommen til Norge”

Dokumentarfilm av Mona Fris Bertheussen (50 min.)

Spørsmål til drøfting/refleksjon:

1. Hva er det som gjør at familien Okoko fra Kongo opplever den første tiden i Norge som vanskelig?
2. Hva tror du er grunnen til at ingen naboer ville snakke med dem i begynnelsen, slik de var vant til fra Kongo?
3. Hva medvirket til at situasjonen begynte å endre seg til det bedre?
4. Hva mener du en familie /en ungdom selv kan gjøre for å få et godt liv i Norge?

Filmen kan bestilles hos www.nfi.no

PowerPoint 0

PowerPoint 1

PowerPoint 2

PowerPoint 3

PowerPoint 4

PowerPoint 5

PowerPoint 6

PowerPoint 7

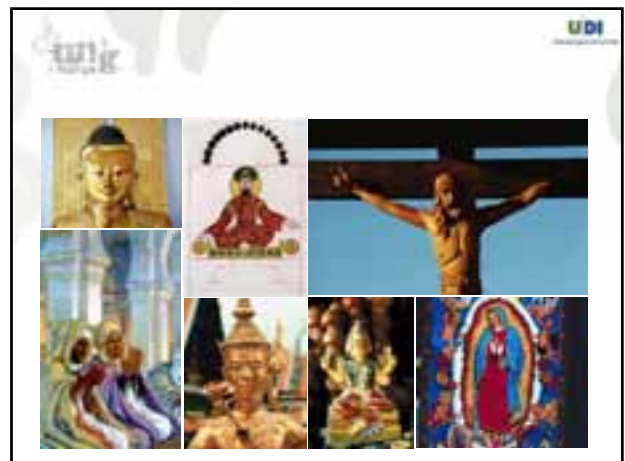
PowerPoint 8

PowerPoint 9

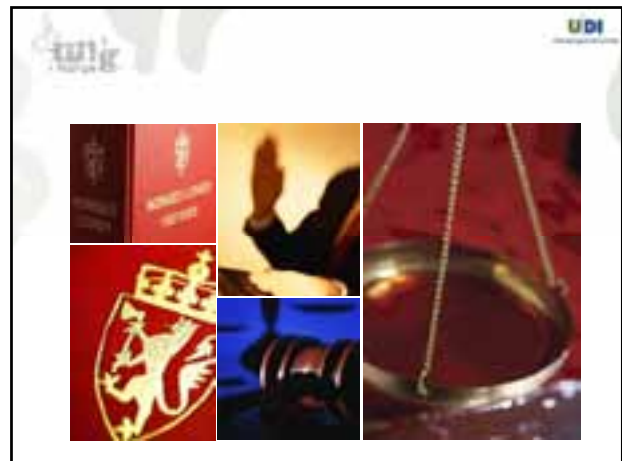
PowerPoint 10

PowerPoint 11

PowerPoint 12

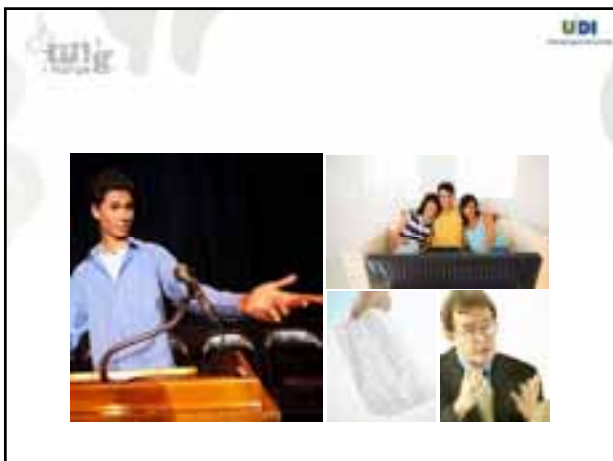
PowerPoint 13

PowerPoint 14

PowerPoint 15

PowerPoint 16